

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.281/2012/6.szám

A Kúria a dr. Zeisz Ottó ügyvéd által képviselt felperesnek alperes ellen közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 27.M.257/2010. szám alatt indított és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2011. október 6. napján 27.M.257/2010/17. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2012. december 10. napján tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 27.M.257/2010/17. számú ítéletének az alperest 16.500 forint eljárásai illeték megfizetésére kötelező rendelkezését hatályon kívül helyezi, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárásai költséget.

Az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperesi jogelőd elsőfokú szerve a 2009. augusztus 9-én kelt, és e részében a másodfokú közigazgatási szerv által helybenhagyott határozatában megállapította, hogy a P.-i T. cég irodaépületében megbízási szerződések alapján takarítást végző öt személy és a felperes között a határozatban megjelölt időszakokban munkaviszony állt, illetve áll fenn, ezért a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 76/A. § (1) bekezdése, valamint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 16. § (4) bekezdése megszegése miatt 1.500.000 forint munkaügyi bírsággal sújtotta a felperest.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a közigazgatási határozatokat hatályon kívül helyezte. Az ítéleti tényállás szerint a perbeli irodaépület takarítását a felperes a Zrt. alvállalkozójaként végezte, a vállalkozási szerződésben nem szerepelt, hogy az alvállalkozónak a tevékenység ellátásáról milyen jogviszony keretében kell gondoskodnia. A felperes a határozatban megjelölt öt személlyel megbízási szerződést kötött, a felek szerződéskötési akarata megbízási jogviszony létrehozására irányult. Azokat a feladatokat, amelyeket a megbízottak nem tudtak időben ellátni, egy a felperessel munkaviszonyban álló takarító végezte el. A T.cég által esetileg kért rendkívüli (nagy) takarítást a takarítók hétvégén alkalmi munkavállalói könyvvvel való foglalkoztatás keretében végezték el. A megbízási szerződés alapján takarítást végző személyek munkavégzését a fővállalkozó és a felperes megbízottja koordinálta, napi rendszerességgel azonban e személyektől sem kaptak utasítást. A takarítók az irodaépületbe való belépéshez belépőkártyát kaptak, az irodák kulcsainak felvételét a T.cég biztonsági szolgálata által vezetett kulcskezelési naplóban rögzítették. A munkavégzést, a munkaidőt a felperes nem tartotta nyilván, munkaidejüket a takarítók - a hivatali időhöz igazodva - maguk osztották be, a munkát hajnalban vagy délután 16 óra után kellett elvégezniük. Keresőképtelenség és „szabadság” esetén a takarítók egymást helyettesíthették, egymás között beszéltek meg, ki végezze a másik munkáját. A takarítók munkavédelmi oktatásban nem részesültek, a havi fix összegű megbízási díjból a felperes személyi jövedelemadót vont le.

A bíróság - az okirati bizonyítékok és az ítéletben részletesen ismertetett tanúvallomások alapján - megállapította, hogy a megbízási szerződések nem szenvednek akarati hibában. Az elsőfokú szerv által felvett jegyzőkönyvekben, (amelyekben szereplő előadásait a megbízottak később módosították) azért szerepelnek munkaviszony fennállására utaló kifejezések (úgy mint munkáltató, munkavállaló, munkabér), mert a takarítók nem rendelkeztek a munkaviszony és a megbízási jogviszony elhatárolásához szükséges ismeretekkel, emiatt az ellenőrzéskor nem vitatták a munkaügyi ellenőr szóhasználatát.

A bíróság a munkavégzés alapjául szolgáló szerződések minősítése során figyelembe veendő szempontokról szóló 2001/2005.(MK 170.) FMM-PM együttes irányelv (a továbbiakban: Irányelv) alkalmazásával az alábbiak szerint minősítette a felek jogviszonyát. Megállapította, hogy a takarítói munka összetett feladatok összességéeként nem jellemezhető, egy konkrét tevékenység ellátására irányul, amely megbízási jogviszonyban is ellátható. A munkaviszonyban való munkavégzést cáfoló tényként, körülményként értékelte a bíróság, hogy a takarítóknak nem volt személyes munkavégzési kötelezettségük: távollétüket egymásnak jelezték,

egymást helyettesítették, elvileg bárkit állíthattak helyettesként maguk helyett, és a feladat elvégzésének időpontját is maguk választották meg. Alá-fölérendeltség sem volt a felek között, a munkavégzést a felperes megbízott kapcsolattartója ellenőrizte, a Zrt. alkalmazottja a felperes, mint alvállalkozó feladatteljesítését ellenőrizte. A takarítókat az adott feladaton túl munkavégzésre senki nem utasította. A munkavégzési hely állandósága abból következett, hogy a tevékenység az ingatlan helyéhez igazodott, a havi fix összegű díjazás kifizetése pedig azért volt rendszeres, mert a feladatot a takarítók tartós megbízás alapján látták el. A bíróság a munkaviszony létrejöttét cáfoló körülményként figyelembe vette azt is, hogy a felperes a takarítóknak nem biztosított munkaruhát, őket munkavédelmi oktatásban nem részesítette, a felek írásba foglalt munkaszerződést nem kötöttek.

A fentiek alapján a munkaügyi bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felek szerződéskötési szándéka megbízási jogviszony létrehozására irányult, a munkavégzés a jogviszony tartalmi elemei alapján is ténylegesen megbízási jogviszonyban történt, aminek - a tevékenységre vonatkozó típuskényszer hiányában - nem volt jogszabályi akadálya, ezért az alperes jogszabálysértően szabott ki munkaügyi bírságot a felperessel szemben.

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben az ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalát kérte arra hivatkozva, hogy a munkaügyi bíróság megalapozatlanul döntött a határozatok hatályon kívül helyezéséről. A felperes érvelése szerint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. §-ában foglalt kötelezettségének eleget téve állapította meg a tényállást, a határozatok hatályon kívül helyezésének a jogerős ítéletben foglalt indokok alapján nem volt helye, a felek közötti jogviszony ténylegesen nem a megbízási jogviszony elemeit tartalmazta.

Az alperes mindenek előtt utalt arra, hogy a Ptk. miniszteri indokolása a megbízást az ügyvitelre irányuló szerződések általános, de egyben kiegészítő szerződéstípusaként jellemzi annak kihangsúlyozásával, hogy megbízási jogviszonynak csak azok a jogviszonyok tekinthetők, amelyek nem tartoznak a munkaviszonyok körébe és nem sorolhatók más ügyviteli típusba sem. A munkaviszony és a megbízás közös vonása, hogy a szerződésszerű teljesítés fogalmi eleme a másik fél érdekét szolgáló, utasításainak megfelelő tevékenység kifejtése. Az Irányelv szerinti minősítés eredményeként megállapítható, hogy a felek között megvalósultak a munkaviszony legfőbb tartalmi elemei, így a munkáltató utasítási, irányítási, ellenőrzési joga, a munkavégzés időtartamának meghatározása, a munkavállaló rendelkezésre állási és személyes munkavégzési

kötelezettsége, a meghatározott munkavégzési helyen történő munkavégzés, a rendszeres díjazás, a munkakörönkénti feladatmeghatározás és a felek közötti alá- fölérendeltségi viszony is.

Az alperes álláspontja szerint a takarítói munkakör, illetve az annak részét képező feladatok nem a megbízási jogviszony elemeit hordozták, mivel a munkavállalók a munkáltató munkavégzési helyétől eltérően a T.cég irodaépületében végeztek épülettakarítási munkát, ahová csak takarítás céljából léphettek be. A takarítási feladat tipikusan nem megbízási jogviszony keretében ellátandó feladat, mivel nem a megbízó ügyének gondozása valósul meg. A munkaviszony fennállását alátámasztja, hogy a megbízási díjat nem egyszeri alkalommal, hanem rendszeresen juttatta a felperes, továbbá - figyelemmel arra is, hogy a Ptk. szerint a megbízási nem eredménykötelem - az is, hogy a megbízási szerződés a jogviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetésére adott lehetőséget arra az esetre, ha a megbízó megrendelője a teljesítést ismételtlen kifogásolja. A munkavállalók munkaidejüket nem oszthatták be korlátlanul, munkájuk során az épületben dolgozók munkavégzését nem zavarhatták, amely követelményt a munkáltató határozta meg.

Az alperes szerint a munkaügyi bíróság súlyos eljárási hibát vétve, helytelenül helyezkedett arra az álláspontra, hogy a munkaügyi ellenőrzés során felvett tanúmeghallgatási jegyzőkönyvek munkaviszonyra utaló kifejezései nem vehetők figyelembe, és ítéletében nem tért ki arra, miért találta bizonyítottnak a jegyzőkönyvek irányított tartalmát. Az alperes érvelése szerint a közigazgatási eljárásban felvett meghallgatási jegyzőkönyvek azonos bizonyító erővel bírnak, mint a közigazgatási per során felvett tanúnyilatkozat, amennyiben a bíróság az előbbi bizonyítékokat mellőzni kívánta, úgy a tanúkat nyilatkoztatnia kellett volna arról, hogy az ellenőrzés során a hamis tanúzás következményeire való kioktatást követően miért tettek olyan előadásokat, amelyeket a bíróság vitatottnak talált.

Az alperes utalt arra is, hogy a helyszíni ellenőrzéskor az elsőfokú hatóság számára sem bizonyított a foglalkoztatási forma, ezért irányított kérdések feltevésére nincs lehetőség és a munkaügyi ellenőrzési eljárás egésze irányul a fennálló jogviszony tisztázására. Az ellenőrzések során a felügyelők a munkavállalók számára érthető, egyszerű kérdéseket tesznek fel, a kérdésekre minden munkavállaló tud nyilatkozatot tenni, a foglalkoztatási forma elhatárolása nem a munkavállalók feladata. Az ellenőrzés során felvett jegyzőkönyv igazolta, hogy a munkaszerződéssel rendelkező munkavállaló munkavégzése nem különbözött a megbízási szerződés alapján munkát végzőkétől, és - a személyes munkavégzési kötelezettséget alátámasztandó - azt is, hogy más személyeket az irodaépületbe nem engedtek be. Mindezek alapján az alperes

állította, hogy a perben nem nyert bizonyítást, hogy a megbízási és a munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók tevékenységében, feladataiban eltérés volt, ezért a felek közötti jogviszony - tartalmi elemei alapján - nem volt megbízásnak tekinthető.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségekben való marasztalását kérte. Érvelése szerint a munkaügyi bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetésével logikai ellentmondás nélkül állapította meg a tényállást, abból az Irányelv alkalmazásával, helyes következtetések levonásával állapította meg, hogy a felperes és az ellenőrzés alá vont személyek között nem állt fenn munkaviszony.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes a jogerős ítélet megalapozatlanságát a közigazgatási határozatban megállapított tényállás helytálló voltára hivatkozva állította amiatt, mert a lefolytatott bizonyítás adatai alapján a munkaügyi bíróságnak a munkaviszony fennállását meg kellett volna állapítania. A Kúria ezért a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati kérelem tartalmának megfelelően - a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján vizsgálta felül.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A Kúria töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés. Az erre alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz. A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet ilyen jellegű eljárási fogyatékokosságban nem szenved.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében iratellenességet nem kifogásolt, és nem jelölt meg olyan bizonyítékot sem, amelyet a bíróság döntése meghozatala során nem értékelt. A bíróság a közigazgatási eljárásban lefolytatott tanúbizonyításról felvett jegyzőkönyvek tartalmát figyelembe vette, a jegyzőkönyveknek a rendelkezésre álló további okirati bizonyítékokkal és tanúvallomásokkal való egybevetése és együttes értékelése alapján okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a jegyzőkönyvek a takarítók munkaviszonyban való munkavégzése alátámasztására nem alkalmasak. A bíróság ítéletében ennek indokait is megjelölte (6. old., 2-3. bek., 7. old. 3. bek.), idézte a perbeli ellenőrzést lefolytató egyik ellenőr tanúvallomását, amelyből a Kúria kiemeli a következő nyilatkozatot: „Az való, hogy a meghallgatások során a tanúk tényelődadásait olyan módon fogalmazzuk meg, hogy ott munkaviszonyra utaló fogalmakat használjunk, és így foglaljuk írásba”. A bíróság – a tanúvallomások egybevetésével – ezen túlmenően is részletesen megindokolta, miért nem tartotta a jegyzőkönyveket az alperes álláspontja alátámasztására alkalmasnak, érvelése logikai ellentmondást nem tartalmaz. Ez utóbbi megállapítására nem ad alapot az sem, hogy a bíróság az ellenőrzési jegyzőkönyvek aláírásának okára vonatkozóan külön kérdést nem intézett a tanúkhöz, erre az alperesnek a hivatalból indult közigazgatási eljárásban hozott határozat felülvizsgálata iránti perben – a Pp. 336/A. § (2) bekezdése szerint – bizonyításra kötelezett félként lehetősége volt.

Az ellenőrzéssel érintett személyek munkavégzésének körülményeire vonatkozóan a bíróság részletes bizonyítást folytatott le. A bizonyítás adatai – a felülvizsgálati kérelemben foglalt állítással szemben – alátámasztották, hogy a takarítók (akik ténylegesen napi 1, 2 3, illetve 5 órában végeztek munkát, és akik között volt olyan személy is, aki párhuzamosan más foglalkoztatónál munkaviszony keretében is dolgozott) megbízási, nem pedig munkaviszonyban való munkavégzésre szerződtek a felperessel, távollétük esetén helyettesítésükről egymás között maguk gondoskodtak, a munka elvégzésének idejét – az épületben dolgozók munkaidejéhez igazodóan – maguk határozták meg, rendelkezésre állási kötelezettségük nem volt. Ezen tények, körülmények alapján – az Mt. 75/A. § (2) bekezdése, a 102. §-104. §-ok alkalmazásával és az Irányelv figyelembe vételével – a bíróság logikai ellentmondás nélkül jutott az ítéletben foglalt következtetésekre, ideértve a takarítási tevékenység, feladat megbízási jogviszonyban való ellátásának lehetőségére és a díjfizetés rendszerességére vonatkozó levezetéseket is.

A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy a munkaügyi bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül döntött a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezéséről, az eljárási illeték megfizetésére azonban – az alperes érdemi ellenkérelmében

foglalt nyilatkozata ellenére - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontjának figyelmen kívül hagyásával - tévesen kötelezte az alperest. Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletnek az eljárási illeték megfizetésére irányuló rendelkezését hatályon kívül helyezte, arról - az alábbiakban - a jogszabályoknak megfelelően rendelkezett, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta [Pp. 275. § (3)-(4) bekezdés].

Az alperes a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles.

A Kúria az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékéről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (3) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2012. december 10.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő